

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

УДК 336.22:005

*Тарасюк М.В.,
д.е.н., доц., професор кафедри фінансів,
Київський національний торговельно-економічний університет*

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОГО ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Постановка проблеми. Розвиток економіки, підтримка правопорядку, забезпечення обороноздатності, підтримка взаємовідносин з іншими країнами, надання суспільних послуг тощо є важливими завданнями держави, вирішення яких потребує створення відповідних фондів фінансових ресурсів. Однією з найвагоміших складових сукупних державних надходжень є податкові надходження, таким чином держава повинна проводити цілеспрямовану діяльність направлену на формування достатнього обсягу фінансових ресурсів – здійснювати державний податковий менеджмент. Важливим завданням дослідження проблем державного податкового менеджменту є з'ясування його сутності, предмету, об'єкту, суб'єктів, мети та функцій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблем податкового менеджменту присвячені наукові праці багатьох вітчизняних та зарубіжних дослідників. Найвагоміші напрацювання в даній сфері мають такі науковці: Л. М. Безгубенко, П. К. Бечко, А. Загородній, Ю. Б. Іванов, К. Ф. Ковальчук, А. І. Крисоватий, М. А. Чурбанов, А. Г. Седов, О. М. Тимченко та ін. Незважаючи на значну кількість публікацій з проблем податкового менеджменту, нині відсутні наукові розробки, які відображають сучасний етап розвитку системи оподаткування в нашій державі.

Постановка завдання. Метою статті є визначення сутності, предмету, об'єкту, суб'єктів, мети та функцій податкового менеджменту відповідно до сучасного етапу розвитку економічної науки. Для досягнення поставленої мети в статті було вирішено такі завдання: досліджено сучасні наукові погляди на визначення предмету, об'єкту, суб'єктів, мети та функцій податкового менеджменту; проведено їх критичну оцінку; досліджено сучасний стан нормативно-правового регулювання податкових відносин в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. За результатами попередніх наукових досліджень вдалося встановити, що державний податковий менеджмент можливо розглядати як науку, як економічне та організаційне явище, як особливий вид управлінської діяльності та як процес.

Так, *державний податковий менеджмент як наука* представляє собою сукупність знань та наукових поглядів на явища та процеси, що об'єктивно відбуваються в суспільстві між державою та платниками податків з приводу формування за рахунок податкових надходжень головного централізованого фонду держави – бюджету з метою створення фінансової бази для виконання державою її функцій та завдань.

Як систему державний податковий менеджмент можливо розглядати з економічної та з організаційної точок зору. Отже, з *економічної точки зору державний податковий менеджмент* представляє собою сукупність норм, методів та правил організації відносин між державою та платниками податків з метою формування бюджетів та державних цільових фондів.

З *організаційної точки зору державний податковий менеджмент* представляє собою сукупність органів державної законодавчої, виконавчої та судової влади, які наділені повноваженнями в сфері оподаткування.

В свою чергу *державний податковий менеджмент як особливий вид управлінської діяльності* представляє собою цілеспрямовану діяльність держави в особі спеціально уповноважених органів державної влади з метою виконання цілей та завдань податкової політики задля забезпечення економічного та соціального розвитку країни в цілому.

Як *процес державний податковий менеджмент* представляє собою логічно побудовану сукупність послідовно реалізовуваних етапів управління податковими відносинами: формування податкової політики, обґрунтування цілей, розробки регламентів, організації сплати податків, зборів (обов'язкових платежів), мотивування співробітників податкових органів та платників податків до дотримання податкового законодавства, контролю та аналізу виконання законодавчих вимог і встановлених податковою політикою держави цілей та завдань з наступною розробкою висновків та рекомендацій спрямованих на уточнення цілей, регламентів та способів організації справляння

податків, зборів (обов'язкових платежів). Визначені етапи процесу державного податкового менеджменту реалізуються в межах його функцій.

Дискусійним в науковій літературі залишається питання визначення об'єкту державного податкового менеджменту. Так, на думку Т. В. Рева [1], об'єктом впливу в податковій сфері, а, отже, і об'єктом державного податкового менеджменту, є відносини, що виникають між державою та платниками податку з приводу сплати податків та обов'язкових платежів до бюджету та державних цільових фондів. Даний підхід не в повній мірі відповідає діючому законодавству, оскільки включає до об'єкту податкового менеджменту відносини щодо сплати внесків до державних цільових фондів.

На думку М. Ігнатишин [2], об'єктом впливу в податковій сфері є відносини, що виникають між платниками та державою з приводу сплати до бюджету податків, зборів та інших обов'язкових платежів. Результатом такого впливу має бути, одного боку, формування централізованого фонду держави, а з другого, – створення сприятливих умов для розвитку господарської діяльності; регулювання соціально-економічного життя суспільства. Дане визначення об'єкту державного податкового менеджменту є найбільш вичерпним та заслуговує на увагу.

Власної точки зору, щодо визначення предмету державного податкового менеджменту, дотримується М. Філоненко [3], який вважає, що його предметом є вирішення теоретичних та суто практичних питань побудови оптимальної податкової системи, аналіз стану та прогнозування податкових надходжень, стратегічне бачення закономірностей формування податкового потенціалу країни та регіонів. Даний підхід заслуговує на увагу, але носить досить звужений характер, зокрема не враховує проблеми розвитку наукових підходів до вивчення державного податкового менеджменту.

Проведене дослідження дає можливість зробити висновок про те, що *об'єктом державного податкового менеджменту* є відносини, що виникають між державою, в особі спеціально уповноважених органів державної влади, та платниками податків.

В межах визначеного об'єкту *предметом державного податкового менеджменту* є діяльність держави в сфері встановлення та стягнення до бюджетів податків, зборів (обов'язкових платежів).

Важливим завданням розробки теоретичних засад державного податкового менеджменту є визначення кола його суб'єктів. Вдалим, в напрямку розв'язання поставленого завдання, є підхід Т. М. Рева [1], який до кола суб'єктів податкового менеджменту відносить органи законодавчої та виконавчої влади, контролюючі органи у сукупності з платниками податків. Але даний погляд потребує уточнення, оскільки контролюючі органи відносяться до органів державної виконавчої влади.

Виходячи із визначеної вище сутності державного податкового менеджменту, його *суб'єктами* слід визнати органи державної влади, наділені повноваженнями в сфері оподаткування та всі групи платників податків.

В свою чергу, в науковій літературі містяться різні підходи до визначення мети податкового менеджменту, яку можливо розрізнити на макро- та мікроекономічному рівнях. Так, Т. М. Рева [1] метою податкового менеджменту на макроекономічному рівні визнає забезпечення доходної частини бюджету та впливу податків на розвиток підприємництва та соціальної сфери.

Таким чином, *метою державного податкового менеджменту* є реалізація податкової політики, а також формування доходної частини бюджетів всіх рівнів та забезпечення дієвого впливу податків, зборів (обов'язкових платежів) на розвиток національної економіки та соціальних відносин в суспільстві.

Більш глибоко усвідомити сутність державного податкового менеджменту можливо за допомогою дослідження його функцій. Крім того, саме у функціях реалізується управління податковою системою, до переліку яких можливо віднести, на думку М. В. Карпа [4], наступні: планування, організування, координування, стимулювання та контроль. Даний підхід заслуговує на увагу, але, на нашу думку, функції організування та координування можливо об'єднати в одну функцію – організування.

Таким чином, державний податковий менеджмент виконує всі основні функції, притаманні класичному менеджменту – планування, мотивування, організування та контроль.

М. Ігнатишин [2] вважає, що якщо розглянути сукупність прийомів та методів організації податкових відносин, які є складовими податкового менеджменту, в логічній послідовності, то стає очевидним, що управління в сфері оподаткування починається із законотворчої діяльності, яка закладає основу для розробки системи загальнодержавних, спеціалізованих, галузевих планів та планів мікроекономічних та субмікроекономічних суб'єктів. Отже, першою в логічній структурі податкового менеджменту є функція планування.

Функція планування в державному податковому менеджменті реалізується передусім шляхом розробки системи державних планів, починаючи від довгострокових стратегічних програм економічного та соціального розвитку, завдання яких конкретизуються в планах, що мають ознаки тактичних планових документів – законах України про державний бюджет на певний рік. Планування в податковому менеджменті є його основою.

При розробці планів в державному податковому менеджменті органи державної влади повинні керуватися податковою політикою, яка сформувалася в державі на певному етапі її розвитку. *Податкова політика* – це діяльність держави, яка формується під впливом політичних факторів та об'єктивних вимог, виконання яких необхідне для досягнення певних показників розвитку національної

економіки, у сфері встановлення і стягнення податків, зборів (обов'язкових платежів) для формування стабільної фінансової бази для реалізації державою її функцій.

Розробка та реалізація податкової політики держави тісно пов'язана із законотворчою діяльністю в сфері оподаткування. В процесі цієї діяльності визначаються принципи оподаткування, встановлюються види податків та зборів (обов'язкових платежів), їх елементи, розробляється порядок складання та подання звітності, а також вимоги до порядку розрахунків із бюджетом. Виходячи із законодавчо встановлених правил функціонування системи оподаткування, розробляються відповідні планові документи.

Розробкою нормативно-правових актів в Україні можуть займатися суб'єкти права законодавчої ініціативи, до яких відносяться: Президент України, Кабінет Міністрів України та Народні депутати України. Прийняття ж законів, відповідно до Конституції України [5], є виключною прерогативою Верховної Ради України. Статтею 12 Податкового кодексу України [6] встановлюється вичерпний перелік повноважень Верховної ради України, Верховної Ради Автономної Республіки Крим, сільських, селищних та міських рад щодо податків та зборів.

Так, на *Верховну Раду України* покладається завдання щодо визначення переліку загальнодержавних і місцевих податків та зборів, установа яких належить до компетенції сільських, селищних та міських рад. Крім того, вищий законодавчий орган України визначає елементи податку та, у разі необхідності, податкові пільги щодо загальнодержавних та місцевих податків та зборів.

До повноважень *Верховної Ради Автономної Республіки Крим* установа на відповідній території загальнодержавного збору – плати за користування надрами (крім плати за користування надрами для видобування корисних копалин загальнодержавного значення), зміна розміру ставок цього збору у межах його граничних ставок встановлених Податковим кодексом України, а також визначення розміру і надання додаткових податкових пільг у межах сум, що надходять до бюджету Автономної Республіки Крим відповідно до статті 69 Бюджетного кодексу України [7].

Сільські, селищні та міські ради в межах своїх повноважень приймають рішення про встановлення місцевих податків та зборів; встановлюють ставки єдиного податку в межах ставок, визначених законодавчими актами; визначення переліку податкових агентів щодо сплати туристичного збору.

Кабінет Міністрів України та Міністерство фінансів України розробляють основні напрямки бюджетно-податкової політики держави, плани обсягів надходжень від податків та зборів тощо.

Планування обсягів надходжень до бюджетів усіх рівнів має на меті визначення майбутніх результатів поточних рішень, програм та політики на стан економічної системи держави та можливостей збалансування доходів та витрат бюджетів. Проведення такої роботи дозволяє поліпшити якість прийняття рішень в сфері оподаткування, узгоджує податкову та бюджетну політику з метою ефективного виконання цілей та завдань економічного та соціального розвитку держави; дає можливість окреслити фінансове майбутнє країни і можливості для упередження та запобігання несприятливим полям у фінансовій сфері, дозволяє визначити альтернативні шляхи досягнення поставлених цілей та завдань; сприяє відкритості та прозорості управління і прийняття рішень в сфері оподаткування.

Якісне планування в податковій сфері не можливе без розробки прогнозів, які дозволяють оцінити майбутні обсяги податкових надходжень до бюджетів усіх рівнів. Прогнозування є необхідним елементом системи державного податкового менеджменту.

Найбільш поширеними методами прогнозування в додатковій сфері є наступні: експертних оцінок, аналізу тенденцій, детерміністичний підхід, економетричне моделювання.

На існуванні організаційної функції державного податкового менеджменту наголошують дослідники досліджуваної наукової проблеми [8]. Планова функція державного податкового менеджменту тісно пов'язана з *функцією організування* реалізація якої здійснюється через *податковий механізм*, який визначає порядок практичного застосування податкового законодавства з метою повного виконання цілей та завдань податкової політики, закріплених в системі державних планів. Основними елементами податкового механізму Т. В. Рева [1] визначає податкові ставки, способи оподаткування, податкові пільги. В світлі діючого податкового законодавства основними *елементами податкового механізму* слід визнати елементи податку, визначені статтею 7 Податкового кодексу України [6]: платники податку, об'єкт оподаткування, база оподаткування, ставка податку, порядок обчислення податку, податковий період, строк та порядок сплати податку, строк та порядок подання звітності про обчислення і сплату податку.

Крім того, організаційна функція державного податкового менеджменту розкривається через структуру органів влади на загальнодержавному та місцевому рівнях, які забезпечують прийняття рішень щодо функціонування системи оподаткування. Виконання саме цієї функції державним податковим менеджментом повинно забезпечити функціонування системи оподаткування. Метою державного податкового менеджменту в даному аспекті слід визнати формування оптимальної структури органів державної влади наділених повноваженнями в сфері оподаткування, а також налагодження оптимального та ефективного механізму взаємодії між такими органами та унеможливлення дублювання виконуваних ними функцій в сфері оподаткування.

Реалізація організаційної функції державного податкового менеджменту стосовно побудови оптимальної організаційної структури органів державної влади, що наділені відповідно до законодавства України податковими повноваженнями, повинна забезпечити досягнення таких результатів:

- стабілізація та чітке визначення повноважень податкових органів;
- забезпечення гнучкості структури податкових органів з метою наближення їх послуг безпосередньо до споживачів та відповідності потребам реальних соціально-економічних умов у суспільстві;
- конкретизація та формалізація схеми інформаційних потоків між підрозділами податкових органів, що повинно забезпечити налагодженню оперативної, а, отже, і ефективної комунікації між ними, а також забезпечити максимальну поінформованість платників податків;
- чітка фіксація в нормативно-правових актах прав і обов'язків співробітників контролюючих органів та органів стягнення, а також платників податків;
- забезпечення добору, спеціалізації та освіти впродовж життя співробітників контролюючих органів та органів стягнення, забезпечення їх спеціалізації на конкретних видах діяльності.

Важливим кроком в напрямку узгодження діяльності інших органів державної влади в сфері оподаткування стало прийняття Податкового кодексу України. Але в деяких випадках в практичній діяльності маємо ще досить велику кількість проблем. Так, наприклад, всупереч вимогам Бюджетного кодексу України та Податкового кодексу України зміни до законодавчих актів з питань оподаткування можуть вноситися пізніше ніж за шість місяців до початку нового бюджетного року. Внаслідок такої невідповідності змін до податкового законодавства виникають неузгодженості у функціонування системи оподаткування, оскільки цілком законно судові органи можуть стати на сторону платників податків у разі порушення податкового законодавства.

Крім того, дослідження практики законотворчої діяльності в сфері оподаткування свідчить про порушення задекларованого у статті 4 Податкового кодексу України принципу стабільності. Такі недоліки призводять до зниження якості бюджетного прогнозування та планування, ставить під сумнів виконання цілей щодо виконання показників обсягів податкових надходжень до бюджетів.

Мотивування як функція податкового менеджменту реалізується через запровадження та застосування в практиці оподаткування системи мотивів які зацікавлюють платників чітко дотримуватися вимог податкового законодавства. Такі мотиви пропонуємо поділяти на три основні групи:

— *сервісні мотиви* – це мотиви, які зацікавлюють платників сплачувати податки внаслідок виконання державою її функцій (управління, оборона, охорона правопорядку тощо), надання громадських послуг (освітлення та прибирання громадських територій та приміщень, озеленення, будівництво об'єктів соціальної інфраструктури тощо), крім того держава відіграє важливу роль у розвитку пріоритетних в цілому для суспільства видів економічної діяльності (проведення наукових досліджень, авіабудування, розвідка корисних копалин тощо), та інвестиційних проектів (будівництво доріг, мостів тощо);

— *мотиви примусу* – це мотиви, які вимушують співробітників податкових органів та платників податків до дотримання податкового законодавства внаслідок можливості настання фінансової, адміністративної чи кримінальної відповідальності за порушення податкового законодавства;

— *ідеологічні мотиви* – дані мотиви передбачають роз'яснювальну роботу за допомогою методів психологічного впливу серед платників податків щодо необхідності формування необхідної фінансової бази для діяльності держави.

Держава зобов'язана забезпечити формування такої сукупності мотивів, їх органічного поєднання, яка забезпечить зацікавленість платників сплачувати податки та унеможливить скорочення обсягів господарської діяльності та загострення соціальної напруженості в суспільстві.

Контрольна функція державного податкового менеджменту передбачає проведення контролю за дотриманням органами державної влади, що наділені відповідними повноваженнями в сфері оподаткування, та платниками податків податкового законодавства. Крім того, дана функція повинна забезпечити контроль та оцінку виконання цілей та завдань податкової політики держави, зокрема обсяги виконання показників обсягів податкових надходжень до бюджету, виявляти причини відхилень, що виникли та виявляти невикористані резерви зростання надходжень до бюджетів усіх рівнів. Контрольними повноваженнями наділені всі учасники процесу державного податкового менеджменту, але основна частина обов'язків покладається на органи Державної податкової служби України, яка несе відповідальність за правильністю нарахування та своєчасністю сплати податків та зборів (обов'язкових платежів) до бюджетів. Функції податкових органів, за оцінками дослідників [1], на 90% складаються з робіт зі здійснення контролю щодо вчасності подання платниками податкових декларацій, правильності визначення об'єктів оподаткування, обчислення та сплати податків.

В межах реалізації контрольної функції державного податкового менеджменту проводиться аналіз, за допомогою якого здійснюється кількісна та якісна оцінка показників функціонування системи оподаткування, виявляються відхилення від встановлених параметрів функціонування та встановлюються причини таких відхилень. За допомогою використання методів та прийомів

економічного аналізу, органи управління системою оподаткування мають можливість визначати глибинні зв'язки між окремими її параметрами функціонування, своєчасно виявляти тенденції розвитку, розробити оптимальні та найбільш ефективні варіанти управлінських рішень.

Ефективний державний податковий менеджмент неможливий без відповідного *інформаційного забезпечення*, яке представляє собою його підсистему, що забезпечує формування оперативної та об'єктивної інформації про стан системи оподаткування. Функціонування інформаційного забезпечення повинно відбуватися постійно, оскільки управлінський вплив керуючої системи на керовану відбувається безперервно, що забезпечить можливість вироблення актуальних, своєчасних та ефективних рішень в сфері оподаткування.

Висновки з проведеного дослідження. Проведене дослідження дає можливість зробити висновок про те, що *об'єктом державного податкового менеджменту* є відносини, що виникають між державою, в особі спеціально уповноважених органів державної влади, та платниками податків, в свою чергу його *суб'єктами* слід визнати органи державної влади, наділені повноваженнями в сфері оподаткування та всі групи платників податків. *Предметом державного податкового менеджменту* є діяльність держави в сфері встановлення та стягнення до бюджетів податків, зборів (обов'язкових платежів). *Мета державного податкового менеджменту* полягає у реалізації податкової політики, а також формуванні доходної частини бюджетів всіх рівнів та забезпечення дієвого впливу податків, зборів (обов'язкових платежів) на розвиток національної економіки та соціальних відносин. Державний податковий менеджмент виконує всі основні функції, притаманні класичному менеджменту: планування, мотивування, організування та контроль.

Бібліографічний список

1. Рева Т. В. Податковий менеджмент : [навчальний посібник] / Т. В. Рева. – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – 282 с.
2. Ігнатишин М. Організаційні аспекти податкового менеджменту на державному та регіональному рівні / Марія Ігнатишин // Економіст. – 2003. – № 8. – С. 35-37.
3. Філоненко М. Державний податковий менеджмент в умовах сучасної економіки / М. Філоненко // Збірник наукових праць Академії ДПС України. – 2001. – № 4(14). – С. 89-93.
4. Карп М. В. Специальные налоговые режимы на предприятиях / М. В. Карп. – М. : ООО «Фирма «Благовесть-В», 2004. – 256 с.
5. Конституція України / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1996. – № 30. – ст. 141.
6. Податковий кодекс України / Верховна Рада України. – К. : Юрінком Інтер, 2012. – 608 с.
7. Бюджетний кодекс України / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2010. – № 50-51. – ст. 572.
8. Луцик А. І. Організаційні засади державного податкового менеджменту / А. І. Луцик // Фінанси України. – 2003. – № 2. – С. 28-32.

Анотація

Запропоновано розглядати державний податковий менеджмент як науку, як процес, як особливий вид управлінської діяльності, а також з економічної та організаційної точок зору. Визначено об'єкт, предмет, суб'єктів та мету державного податкового менеджменту. Обґрунтовано перелік та зміст основних функцій державного податкового менеджменту – планування, організування, мотивування та контроль. Визначено повноваження та завдання органів державної влади та місцевого самоврядування в ході реалізації цілей та завдань податкової політики. Визначено сутність та основні елементи податкового механізму. Обґрунтовано доцільність формування системи інформаційного забезпечення державного податкового менеджменту. Сформовано перелік мотивів, які зацікавляють платників дотримуватися вимог податкового законодавства.

Ключові слова: державний податковий менеджмент, функції державного податкового менеджменту.

Аннотация

Предложено рассматривать государственный налоговый менеджмент как науку, как процесс, как особый вид управленческой деятельности, а также с экономической и организационной точек зрения. Определены объект, предмет, субъекты и цели государственного налогового менеджмента. Обоснован перечень и содержание основных функций государственного налогового менеджмента - планирование, организация, мотивация и контроль. Определены полномочия и задачи органов государственной власти и местного самоуправления в ходе реализации целей и задач налоговой политики. Определена сущность и основные элементы налогового механизма. Обоснована целесообразность формирования системы информационного обеспечения государственного налогового менеджмента. Сформирован перечень мотивов, которые стимулируют налогоплательщиков соблюдать требования налогового законодательства.

Ключевые слова: *государственный налоговый менеджмент, функции государственного налогового менеджмента.*

Annotation

Asked to consider the state tax management as a science, as a process, as a special kind of management, as well as economic and organizational point of view. Defined object, subject, subjects and targets of state tax management. Justified the list and content of the basic functions of the state tax management – planning, organization, motivation and control. The Authority's powers and tasks of the bodies of state power and local self-government in the implementation of the goals and objectives of tax policy. Defined essence and Basic elements of tax mechanism. Base expediency generating system is information provision of the State of tax management. A form of motives that encourage taxpayers to follow with tax laws.

Key words: *state tax management, tax management functions of the state.*

УДК 65.015.1:332.142.6

**Башта О.І.,
д.е.н., директор,
Іванова А.С.,**

Кримський науковий центр НАН України й МОН України

ПРОБЛЕМАТИКА УПРАВЛІННЯ ЗНАННЯМИ В СФЕРІ РЕСУРСОЗБЕРЕЖЕННЯ

Постановка проблеми. На сучасному етапі чинна модель організації представляє підприємство як громадську організацію, у діяльності якої зацікавлені різні групи, які перебувають усередині й поза нею. У зв'язку із цим цілі підприємства трактуються з позицій не тільки виробництва й збуту продукції або послуг, одержання прибутку, але й задоволення різноманітних запитів, пов'язаних з ними груп: споживачів, постачальників, конкурентів, інвесторів, суспільства в цілому. Тому при формуванні методології навчання й розвитку персоналу такого підприємства варто використовувати останні наробітки в сфері управління знаннями, удосконалювати кваліфікацію й стежити за світовими тенденціями.

Підвищується суспільне значення підприємства й головними функціями управління їх функціонуванням і розвитком стають: досягнення високої продуктивності й ефективності шляхом посилення духу співробітництва й залучення співробітників до управління організацією, а також необхідності постійного балансування інтересів основних груп, які залучені в справі організації та відповідності нормам і цінностям колективу й суспільства в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні, методологічні й практичні питання енергозбереження й енергозабезпечення (а так само навчання кадрів у цій сфері) знайшли свій розвиток у сучасних працях вітчизняних і закордонних учених: Геєця В. М., Лібанової Е. М., Кузьменко Л. Т., Кулік М. Н., Малицького Б. А., Томаневича Л. М., Худаєва Д. В., Шеєра Г., Шефтеля А. І., Вейця В. І., Вернадського В. І. Проте і до сьогодні ці питання залишаються актуальними і потребують подальших досліджень.

Постановка завдання. Мета статті – проаналізувати проблематику управління знаннями в сфері ресурсозбереження в рекреаційній сфері й запропонувати варіанти усунення виявлених недоліків досліджуваної системи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Потреби сучасного промислового й науково-технологічного розвитку повністю корелюють із умовами формування економіки знань. У цьому зв'язку економіка знань представляється адекватним механізмом реалізації сучасних тенденцій промислового й науково-технологічного розвитку, які дозволяють створювати якісно нові види виробництва. І саме в напрямку цих світових тенденцій і повинен здійснюватися розвиток рекреаційної системи [4].

Поряд із фахівцями технічного профілю, необхідна підготовка фахівців нового зразка, відповідних до складності великої проблеми по перебудові (трансформації, модернізації, екологізації) енергетики, яка висвітлена в даній статті. Саме із цим пов'язаний вибір такого напрямку фахівців, який надасть студентам можливість одержання фундаментальної освіти (високого рівня – українського й світового – освітнього рангу магістра), знань, умінь і навичок, що дозволяють управляти процесами сталого розвитку на регіональному й державному рівнях у сфері енергетичного забезпечення [1].